

Program Rewitalizacji Gminy Jaraczewo na lata 2016-2023

Niniejszy dokument sporządzono zgodnie z zasadą partnerstwa i partycypacji w ścisłym porozumieniu i przy współpracy z samorządem gminnym i przedstawicielami społeczności lokalnej.

Zamawiający:

Gmina Jaraczewo
ul. Jarocińska 1
63-233 Jaraczewo

Wykonawca:

EU-Consult Sp. z o.o.
ul. Toruńska 18C, lokal D
80-747 Gdańsk

Jaraczewo, 2017

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	6
Cel, założenie i zakres opracowania.....	6
Słownik pojęć dotyczących rewitalizacji.....	9
2. Metodologia.....	11
Podział gminy na jednostki analityczne.....	11
Lista wskaźników wykorzystanych w diagnozie.....	13
3. Ogólna charakterystyka gminy.....	19
4. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych	
25	
Sfera społeczna.....	25
Bezrobocie.....	25
Pomoc społeczna.....	29
Przestępczość.....	35
Poziom edukacji.....	36
Aktywność społeczna.....	37
Demografia.....	41
Sfera gospodarcza.....	43
Niski stopień przedsiębiorczości.....	43
Słaba kondycja przedsiębiorstw.....	44
Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	47

Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz brak dostępności i niska jakość podstawowych usług.....	47
Bariery urbanistyczno-architektoniczne.....	48
Niski poziom obsługi komunikacyjnej.....	50
Tereny zieleni.....	51
Zabytki.....	52
Brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych.....	54
Sfera techniczna.....	58
Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych.....	58
Sfera środowiskowa.....	60
Przekroczenie standardów jakości środowiska oraz obecność odpadów stwarzających zagrożenie.....	60
Formy ochrony przyrody.....	62
5. Identyfikacja obszarów kryzysowych.....	63
Obszar zdegradowany.....	63
Obszar rewitalizacji.....	70
6. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji.....	71
Podobszar 1 - Jaraczewo.....	71
Podobszar 2 - Góra.....	81
Podobszar 3 – Bielejewo.....	91
7. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi.....	102
8. Wizja obszaru rewitalizacji.....	113
9. Cele rewitalizacji i kierunki działań.....	114

Cele strategiczne i kierunki działań dla obszaru rewitalizacji.....	114
Opis kierunków interwencji i celów rewitalizacyjnych.....	115
10. Lista planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	117
Lista projektów podstawowych.....	117
Lista projektów komplementarnych.....	134
Powiązanie planowanych przedsięwzięć z kierunkami działań.....	137
11. Mechanizmy zapewniania komplementarności rewitalizacji.....	140
Komplementarność przestrzenna.....	140
Komplementarność problemowa.....	140
Komplementarność proceduralno-instytucjonalna.....	142
Komplementarność międzyokresowa.....	143
12. Indykatywne ramy finansowe.....	145
13. Partycypacja społeczna w procesie rewitalizacji.....	150
14. System wdrażania i realizacji Programu Rewitalizacji.....	153
15. System monitoringu i oceny Programu Rewitalizacji.....	156
Ewaluacja.....	163
Aktualizacja Programu Rewitalizacji.....	164
16. Spis tabel i rysunków.....	166
17. Załącznik 1 -.....	169

1 WPROWADZENIE

Cel, założenie i zakres opracowania

Sporządzenie „Programu Rewitalizacji Gminy Jaraczewo na lata 2016-2023” (dalej zwanego Programem lub PR) polega na opracowaniu funkcjonalnego, odpowiadającego aktualnym zapotrzebowaniom struktur gospodarczych, społecznych i przestrzennych dokumentu strategicznego. Nadrzędny cel PR, to próba wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego, poprzez kompleksowe działania podejmowane w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej. Pożądane jest, aby działania rewitalizacyjne były zintegrowane i wielopłaszczyznowe. W trakcie tworzenia opracowania strategicznego powinna być włączona społeczność lokalna np. mieszkańcy lub lokalni przedsiębiorcy.

Zgodnie z powyższym, „Program Rewitalizacji Gminy Jaraczewo na lata 2016-2023” został opracowany na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o *samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2016 r. poz. 446) w korelacji z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* z dnia 3 lipca 2015 r.

Proces rewitalizacji, zgodnie z wytycznymi, stanowi „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne, czy środowiskowe), integrujące interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np.

a) Diagnoza

- pełna diagnoza problemów w skali gminy i uszczegółowiona dla obszaru rewitalizacji

b) Powiązania

- opis powiązań lokalnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy i regionu

c) Wizja

- wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

d) Cele

- cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk

e) Planowane przedsięwzięcia

- opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym

f) Mechanizmy

- mechanizmy integrowania działań

g) Ramy finansowe

- szacunkowe ramy finansowe lokalnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych

h) Zarządzanie

- opis struktury zarządzania realizacją lokalnego programu rewitalizacji

i) Monitorowanie

- system monitorowania i oceny lokalnego programu rewitalizacji

Opracowanie własne na podstawie Ustawy z dnia 9 października 2015 r o rewitalizacji, Dz. U. rok 2015, poz. 1777.

Słownik pojęć dotyczących rewitalizacji

W Lokalnym Programie Rewitalizacji używane są następujące definicje:

Obszar zdegradowany stanowi obszar, na którym zidentyfikowany został stan kryzysowy (tj. stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych). Może być on podzielony na podobszary, w tym podobszary, które nie posiadają wspólnych granic (warunek – występowanie sytuacji kryzysowej na każdym podobszarze).

Obszar rewitalizacji jest to całość lub część obszaru zdegradowanego, na którym zamierza się prowadzić rewitalizację. Cechuje go koncentracja negatywnych zjawisk oraz znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Program rewitalizacji został zdefiniowany jako inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę miasta, wieloletni program działań w takich sferach jak: społeczna, ekonomiczna, przestrzenna, infrastrukturalna, środowiskowa i kulturowa. Celem niniejszego programu jest wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenie warunków do ich zrównoważonego rozwoju. Stanowi on narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Projekt rewitalizacyjny to zaplanowany oraz ukierunkowany plan na osiągnięcie celów programu rewitalizacji.

Nadrzędnym **źródłem finansowania** projektów rewitalizacyjnych z funduszy europejskich są środki RPO (EFS i EFRR). Komplementarnym źródłem ich współfinansowania są także środki KPO (EFS, EFRR, FS). Źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych mogą być także środki budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego, a także pozostałe np. prywatne.

Integralnym elementem programu rewitalizacji jest także **partycypacja społeczna**, która pozwala na przygotowanie i ocenę całego procesu rewitalizacji. Zainteresowani interesariusze mogą uczestniczyć w projekcie poprzez konsultacje społeczne, jak i badanie społeczności lokalnej.

Informacje na temat projektu PR zwykle umieszczane są na ulotkach i broszurach, bądź też na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy.

W przypadku projektu „Programu Rewitalizacji Gminy Jaroszewo na lata 2016-2023” do informowania społeczności lokalnej wykorzystane zostały przede wszystkim:

- strona internetowa Urzędu Miasta i Gminy Jaroszewo,
- Biuletyn Informacji Publicznej,
- Artykuły w prasie.

Natomiast w konsultacjach społecznych aktywnie uczestniczyły wszystkie zainteresowane strony, co pozwoliło na wspólne sformułowanie wizji obszaru zdegradowanego oraz wyznaczenie kierunków dalszych działań.

1. METODOLOGIA

Podział gminy na jednostki analityczne

Gmina Jaraczewo stanowi miejsko-wiejską jednostkę administracyjną Polski. W celu przeprowadzenia diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wykorzystano podział Gminy Jaraczewo na **jednostki pomocnicze**, czyli sołectwa, będące panującym podziałem dla interesariuszy Programu Rewitalizacji.

Na podstawie Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591), gmina może tworzyć jednostki pomocnicze, które tworzy Rada Gminy w drodze uchwały, po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami lub z ich inicjatywy. Zasady tworzenia, łączenia, podziału oraz znoszenia jednostki pomocniczej określa statut gminy. Na terenie Gminy Jaraczewo utworzono 20 sołectw oraz miasto Jaraczewo (Rysunek 2, Tabela 1).

Rysunek 2. Podział Gminy Jaraczewo na jednostki pomocnicze

Źródło: <http://portal.gison.pl/jaraczewo/>

Tabela 1. Jednostki pomocnicze Gminy Jaraczewo

Jednostka pomocnicza	Podział na ulice	Liczba mieszkańców	Udział [%] mieszkańców Gminy
BIELEJEWO	-	167	2,01 %
BRZOSTÓW	-	268	3,23%
CEREKWICA NOWA	-	171	2,06 %
CEREKWICA STARA	-	225	2,71 %
GOLA	-	482	5,81 %
GÓRA	Dworcowa	813	9,80 %
	Jarocińska		
	Nowowiejska		
	Polna		

JARACZEWO	Rzemieślnicza	1466	17,66 %
	Spółdzielcza		
	Zaleska		
	1 maja		
	22 lipca		
	Czereśniowa		
	Golska		
	Gostyńska		
	Jarocińska		
	Kaliska		
	Kolejowa		
	Kwiatowa		
	Ogrodowa		
	Rynek		
	Topolowa		
ŁOBEZ	-	243	2,93 %
ŁOBZOWIEC	-	281	3,39 %
ŁOWĘCICE	-	185	2,23 %
ŁUKASZEWO	-	39	0,47 %
NIEDŹWIADY	-	81	0,98 %
NOSKÓW	-	973	11,72 %
PANIENKA	-	340	4,10 %
PARZĘCZEW	-	287	3,46 %
PORĘBA	-	229	2,76 %
RUSKO	-	888	10,70 %
STRZYŻEWKO	-	164	1,98 %
SUCHORZEWKO	-	239	2,88 %
WOJCIECHOWO	-	455	5,48 %
ZALESIE	-	303	3,65 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Jaraczewo.

Podział administracyjny Gminy Jaraczewo pozwala na przeprowadzenie analizy wskaźnikowej, służącej do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, czego następstwem jest dokładne wskazanie istniejących problemów panujących na terenie danego sołectwa i miasta.

Lista wskaźników wykorzystanych w diagnozie

Podczas wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Jaraczewo posłużono się wskaźnikami o charakterze ilościowym pozyskanych od takich instytucji jak: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego. Wszystkie uzyskane dane są za rok 2016 (stan na 31 XII) i odnoszą się do pięciu sfer¹: społeczna, gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna i techniczna. Do wskaźników, tam gdzie było to możliwe, wskazano dynamikę zmian zjawiska w celu określenia stopnia jego kumulacji.

Dane grupowane były zgodnie z obecnym podziałem na jednostki pomocnicze gminy miejsko-wiejskiej. Wskaźniki zostały określone w sposób względny i przyrównane do liczby mieszkańców danej jednostki podziału lub skali analizowanego zjawiska Gminy Jaraczewo. Dzięki niniejszej metodologii możliwe jest przedstawienie wartości uwzględniające możliwe, znaczne różnice w liczbie ludności wskazanych jednostek.

Z uzyskanych danych stworzono wskaźniki (Błąd: Nie znaleziono źródła odwołania), którymi posłużono się przy wyznaczaniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Następnym etapem diagnozy było wskazanie na terenie gminy miejsko-wiejskiej obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

1 Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (art. 9)